

Kakšno bodi izvensodno pripoznanje po §-u 163. obč. drž. zak.?

V le-tej številki „Slov. Pravnika“ priobčen je praktični slučaj, v katerem naše najvišje sodišče z odločbo z dne 22. majnika 1891, št. 5299 izreka načelno interpretacijo §-a 163. obč. drž. zak., da v pripoznanje po smislu tega zakonovega določila ni treba tistega, česar v dokaznost izvensodnega pripoznanja zahteva § 110. obč. sod. reda, da bi se namreč pripoznanje moralo zgoditi na vprašanje nekogar, o katerem je bilo pripoznatelju znano, da bi rad zvedel resnico. Najvišje sodišče meni, da se § 163. obč. drž. zak. na izvensodno pripoznanje po občnem sodnem redu sklicuje le v svojem prvem stavku, da pa ima v svojem drugem stavku (po nadpičji) v mislih drugačno izvensodno pripoznanje, katero se razlikuje od izvensodnega pripoznanja po §-u 110. obč. sod. reda in čigar dokaznost tudi ni vezana na pogoje tega §-a 110. Mimogredu naj tudi opozarjamo na mnenje našega najvišjega sodišča, da zadoščuje pripoznanje očetstva samega na sebi, torej zakonite domneve sploh, ni pa treba, da bi se pripoznavatelj udal za dejansko podlogo tej domnevi, da je namreč združil se bil z materjo v kritični dobi. — to poslednje nekako zahtevajo kot predmet pripoznanja besede §-a 163. obč. drž. zak.

Načelo, da obsega § 163. cit. dve vrsti dokaznih pripoznanj, izreklo je najvišje sodišče uže preje nekaj kratov. Zlasti je jasna v tem pogledu odločba z dne 13. februvarija 1852, št. 873. Ta razlaga, da dela dokaz izvensodno pripoznanje, omenjeno v drugem stavku §-a 163. obč. drž. zak., čeprav nima vsega, po obč. sod. redu velévanega, samo da je vsebina njegova določna ter odločna in da je način pripoznanja sam bil resen in pre-mišljen; češ, § 163. obsega dve določbi vsako sebi o dokazu za očetstvo: 1. komur se tako, kakor piše sodni red, dokaže itd., a 2. kdor to četudi le izvensodno pripozna; izvensodno pripoznanje po §-u 110. obč. sod. reda, da je jeden izmed dokazovalnih, v sodnem redu propisanih načinov ter ga je torej šteti v prvo vrsto dokazov za očetstvo; drugo pripoznanje pa je očitno po tem takem pripoznanje, katero nima, kar veléva § 110. obč.

sod. reda; sicer ne bi bil zakonodavec tega dokaza poudarjal še sosebno in kot protivja dokazovanju po občem sodnem redu, ali pa bi ves drugi stavek obsegal nekaj odveč.

Na drugi strani pa se v znanstvu in v praksi pojavlja ter utemeljuje mnenje, da mora tudi izvensodno pripoznanje telesnega združenja po §-u 163. obč. drž. zak. izpolniti tiste pogoje, katere postavlja § 110 obč. sod. r. za dokaznost izvensodnega pripoznanja. Vprašanje, ki je takisto sporno, pa ima večji praktični pomen, ker so pravde zaradi nezakonskega očetstva pogostne in se v njih rado vzklicuje na izvensodno pripoznanje. Zategadelj ne utegne biti odveč, če skušamo v kratkem podati razloge „pro“ in „contra“ raznim rešitvam tega vprašanja.

Za to, da mora izvensodno pripoznanje naved. §-a 163. biti po smislu §-a 110. obč. sod. r., navajajo *Stubenrauch* in drugi, da ni jasno, zakaj bi zakon uprav glede na dokaz nezakonskega telesnega združenja popuščal načela sodnega reda in zlasti zakaj samo glede tega jedinega dokazila, katero itak vzbuja pomisleke. Potem sploh ni tendenca našega obč. drž. zakonika, da bi prenašal določbe obč. sod. reda, nego te določbe pogostem povse potrjuje (§§ 340., 450., 461., 465., 470., 471., 722., 798., 966., 1001., 1089., 1391., 1428. in 1450.).

Zoper to utemeljevanje pa praksa v paternitetnih pravdah često naglaša, da je drugi stavek §-a 163. obč. drž. zak. v besedi splošen, češ, da je s tem zakonodavec nameraval olajšati dokaz združenja, da je hotel, ker je sploh mil nezakonskim otrokom (cf. § 162., §§ 166.—171. obč. drž. zak. in celo § 163. sam z njegovo domnevo) in jih bolj ščiti, nego je to drugod n. pr. v francoskem zakonodavstvu, pomagati jim tudi tu z milejšo obliko izvensodnega pripoznanja. Da je to pravo, izhaja naj uže iz zveze obeh stavkov v navedenem paragrafu, rekše iz besedi „ali kdor to četudi le („auch nur“) izvensodno pripozna. S tem da se tudi vjema zgodovinski razvoj tega §-a, ker je namreč nastal iz §-a 10. poglavja 4 cesar Josipovega zakonika, razglašenega s patentom z dne 1. novembra 1786, št. 591, po tem §-u pa je bil nezakonski oče tist, kdor se je za časa nosečnosti, pri porodu ali sicer z najmanjšim dejanjem razodel, da ima otroka za svojega. Prav tako praksa neredko pobija drugi razlog, da bi obč. drž. zakonik zgolj potrjeval obč. sod. red, poudarjajoč, da

je obči drž. zakonik kot poznejšnji zakon naravno lahko predru-
gačil sodni red, da ga je pa tudi v istini dopolnil, pre naredil in
celo derogoval, to da kažeta uže §§ 931. obč. drž. zak. in 58. obč.
sod. r., potem primera §§ 1392., 1397. do 1399. in 931. s §§ 317.
do 319. obč. sod. reda.

Tisti, kateri trdé v drugem stavku §. 163. obč. drž. zak.
izjemo od pravila §-a 110. obč. sod. r. — in s tem se ujema več
najvišjesodnih odločeb — razlagajo, da sta si v cit. § 163. prvi
in drugi stavek protivna. Prvi da se nanaša na sodni red in
njegove dokazovalne načine, torej tudi na izvensodno pripo-
znanje v §-u 110; drugi stavek, ki je od prvega ločen z nad-
pičjem, pa postavlja nov način dokazovanja ne oziraje se na
obči sod. red. Kdor tega ne prizna, ta mora misliti, da se v
drugem stavku brez potrebe ponavlja, kar je povedano uže v
prvem, ter da se znova bolj nedoločno navaja propis §-a 110.
obč. sod. reda. Tako nekako utemeljuje tudi najvišja judikatura.

Tu pa bi se lahko zopet naopak navajalo, da naš državlj.
zakonik ne postavlja potrebnostij za pojedina dokazila, nego da
to prepušča obč. sodnemu redu, in ker v §-u 165. omenja jednega
dokazila, rekše izvensodnega pripoznanja, ne navaja pa, kakšno
da je, zato je svojstvo njegovo posneti iz sodnega reda.

To, da sta si v cit. §-u 163. prvi in drugi stavek protivna
in da se v njem poleg ostalih sodnorednih dokazov omenja tudi
posebe izvensodno pripoznanje, razlagajo si pravoznanci Stu-
benrauch, Damianitsch i. dr. drugače. Izvensodno pripo-
znanje — pišejo — niti ni nikako dokazilo, nego le oprošča
nasprotnika od dokaza, kar izražajo vsi avstrijski obč. sodni redi
i treba je bilo torej pripoznanja — bodisi sodnega ali izven-
sodnega, kajti § 163. piše „četudi le izvensodno itd. — posebe
omenjati. Takšna razlika med dokazovalnim načinom in pripo-
znanjem nahaja se tudi drugod v sodnem redu in držalj. zaka-
niku. Zaradi besedila v §-u 136. torej ni treba izvajati, da bi bil
obči drž. zak. hotel ž njim popustiti določila obč. sodnega reda.
To utemeljenje podpira zgoraj navedeni § 10. pogl. 4. cesar Jo-
sipovega zakonika, ki piše: „Če se oče z nikakim takšnim zna-
menjem določiti ne dá, tedaj je mati upravičena, da tistega
toži za vzdržanje otroka, kdor se udá („geständig“) ali pa se
mu dokaže („überwiesen“), da se je z materjo združil v prvih

treh mesecih nosečnosti.“ Tudi tu je torej dokaz poleg pri-
poznanja.

Proti razlagi, da pripoznanja sploh ne obsega prvi del
§-a 163. obč. drž. zak. in da ga je torej bilo treba omenjati v
drugem delu, upirajo se drugi, češ, da bi po njej v navedenem
§-u 163. zakonodavec nekaj izpustil bil, kaj takega pa njemu ni
pripisovati; po tej razlagi se namreč poleg dokazil omenja zgolj
izvensodno pripoznanje, a sodno je zamolčano, tako da bi zakon
tukaj ne navajal vseh dokazil. A na to se dá odvrniti, da je
sodno pripoznanje le na videz izpuščeno; saj drugi del §-a 163.
obč. drž. zak. obsega molče tudi sodno pripoznanje, kajti besedi
„četudi le“ („auch nur“) nenašata se uprav le na izvensodno,
pod manjšimi pogoji veljavno pripoznanje ter med vrstami kažeta,
da je sodno pripoznanje še bolj uvaževati — to sodno pripo-
znanje je torej tudi obseženo v zadnjem stavku določila.

Razlaga za mnenje, da je izvensodno pripoznanje v §-u 163.
obč. drž. zak. isto dokazilo, o katerem govori § 110. obč. sod.
reda, je torej videti skoro pravilnejša. Dvomi bodo pač težko
izginoli, a temu je krivo ne kaj srečno besedilo naved. §-a 163.

Naposled naj podamo še tretjo in četrto razlago. Nekako
v sredi med obema prej navedenima je Zeillerjeva (Com-
mentar I, p. 364), katere so se tudi drugi poprijeli. Po njej je
§ 163. glede izvensodnega pripoznanja pač res izjema §-a 110.
obč. sod. reda, da pa izjave, katera se je storila lahkomišljeno
in je ne podpira nobena postranska okolnost, ali katero je kedo
storil brezzavesten in ne da bi določil čas združenja, da take
izjave ni moči smatrati za izvensodno pripoznanje. Tu se lahko
pripomina, da je zadnja dva slučaja umeti samo po sebi a da
za tretji slučaj ni nikakih pozitivnih razlogov. Dr. A. Michel
konečno v svoji razpravi (Themis, neueste Folge, zv. 2., pag. 28)
meni, da ima zadnji stavek §-a 163. v mislih le slučaj, če kedo
izvensodno t. j. ne v pravdi, a pred kompetentnim obla-
stvom n. pr. uradu, kateri spisuje krstno matico, ali varstve-
nemu oblastvu pripozna očetstvo. Toda s tem se ne vjema niti
besedilo zakonovo, niti to, da je o pripoznanji, storjenem pri
krstu, še posebe govori v §-u 164. obč. drž. zak.

